tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 3 2 2004

Nieuwsflits

De Vogelwerkgroep Texel ringde in 2003 in de Korverskooi het record aantal vogels van de afgelopen elf jaar namelijk 3701 exemplaren (2002: 3139). Bijzonder is dat 1581 geringde vogels zijn teruggevangen. Het merendeel van die vogels waren eigen terugvangsten en dertig vogels die elders zijn geringd. Het aantal ringuren in 2003 lag hoog: 503 (2002: 466), even als het aantal vogels per uur 7,4 (1996: 6,8), het aantal dagen dat er geringd werd was met 1999 het hoogste: 106. Het aantal meters net dat per dag open stond was 193, in 1997 was dit 215. In totaal heeft de Vogelwerkgroep 27.742 vogels geringd van 105 soorten. De meest bijzondere vangsten waren een goudlijster (eerste voor Nederland) en een baardgrasmus. Er werden 1581 vogels van 36 soorten teruggevangen, ook dit was een hoge score.

Weidevogelbescherming en de vos

Dit onderwerp levert genoeg stof op voor discussie om een heel nummer van Tussen Duin en Dijk te vullen. De discussie gaat dan vaak tussen de voor- en tegenstanders van bestrijding van de vos met het geweer of andere middelen. In Waterland zijn boeren en vrijwilligers al jarenlang actief met de bescherming van de weidevogels. Ook zij zien met lede ogen aan dat de laatste jaren in een aantal gebieden, vooral in Waterland-Oost, veel legsels van weidevogels worden opgegeten. Overigens ook op de terreinen van de natuurbeschermingsorganisaties zoals Varkensland en het Ilperveld speelt dit probleem. De vos is sinds de invoering van de Flora en Faunawet niet meer bejaagbaar.
Het is op dit moment aan de Provincie Noord-Holland om daarvoor het beleid verder te bepalen. Ondertussen wil de Natuurvereniging Waterland komend voorjaar samen met de boeren, vrijwilligers, jagers en natuurbescherming op zoek gaan naar creatieve oplossingen. Op het boerenland zullen boeren en vrijwilligers gaan experimenteren met voswerende nestbeschermers om zo de predatie zoveel mogelijk te voorkomen. In dit experiment zal worden samengewerkt met SOVON en Alterra, die het landelijke predatieonderzoek uitvoeren. Daarnaast wil de vereniging een gebiedsanalyse maken om antwoord te krijgen op de vraag waar vossen (kunnen) voorkomen. Die analyse zal zich vooral richten op de aanwezige landschapselementen en de inrichting van het erf. In combinatie daarmee zullen gegevens worden verzameld over de aanwezigheid van vossen. De Natuurvereniging hoopt hiermee vanuit een andere invalshoek oplossingen te kunnen aandragen.

Foto: Hans Schouten, archief Het Vogeljaar

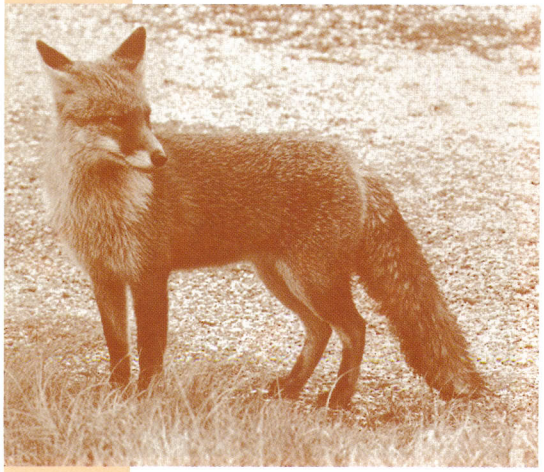

Havik -Tekening: Jos Zwarts.

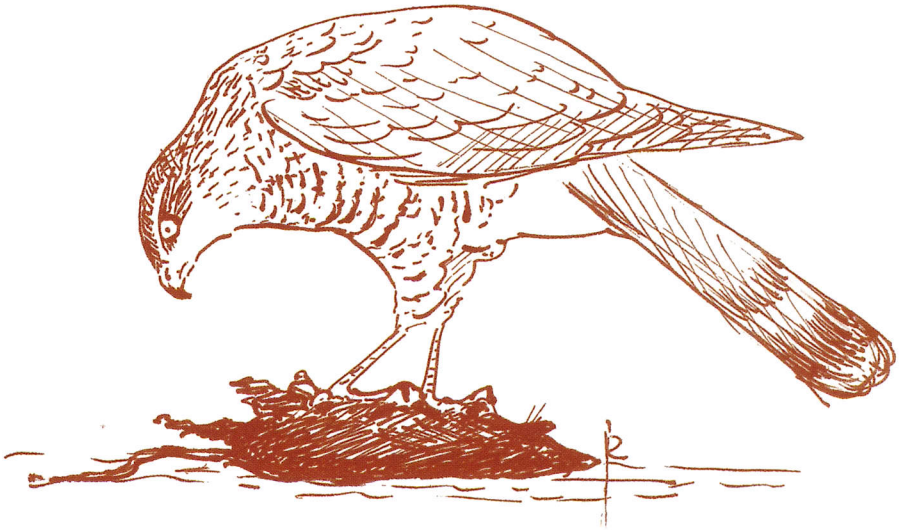

Prooikeuze havik in het veenweidegebied

De havik heeft zich sinds een aantal jaren gevestigd als broedvogel in het veenweidegebied. De 'Werkgroep Roofvogels en Uilen' van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek besloot een onderzoek te doen naar de voedselkeuze in het Wormer- en Jisperveld en in de Reef. Prooiresten, maar vooral veren werden in de omgeving van het nest van de havik verzameld en gedetermineerd door verendeskundige René van Bussum. Zoals ook al bleek uit een eerder onderzoek van Fred Koning (TDD 2004.1) heeft de havik een gevarieerd menu. Specifiek voor het veenweidegebied zijn natuurlijk soorten als grutto, tureluur en verschillende eendensoorten die op de lijst prijken. Opvallend is verder het verdwijnen van de sperwer en de ransuil in deze gebieden. Die soorten hebben tegen de havik geen kans. In één van de komende nummers zal er een korte analyse worden gepresenteerd van de gegevens.

Chopperen succesvol

In december is het door Kees Bruin geschreven rapport 'Chopperen op Texel' uitgekomen. In dit rapport worden de ervaringen beschreven die Staatsbosbeheer sinds 1994 in het Nationaal Park Duinen van Texel met deze beheersmaatregel bij het natuurherstel heeft opgedaan.

Wat is chopperen? Chopperen is een manier om ondiep te plaggen (of diep te maaien). Zo haal je dus machinaal de staande vegetatie weg en een klein deel van de wortellaag.
Chopperen blijkt een prima methode om droge en natte heides in geaccidenteerd terrein te regenereren. Zowel struikheide als dopheide profiteren van deze herstelmaatregel. In droge heide is de maatregel ook positief voor verfbrem, stekelbrem, duivelsnaaigaren en korstmossen en in vochtige omstandigheden onder andere voor veelstengelige waterbies en kleine zonnedauw. De maatregel bleek ook geschikt voor herstel van natte duinvalleien. Hier profiteerden onder andere vlozegge, parnassia en teer guichelheil. Zeker hier is vervolgbeheer in de vorm van begrazen of maaien gewenst.

● *Machinaal chopperen. Foto: Erik van der Spek.*

Cursus inventariseren

Dit voorjaar start in Noord-Holland een unieke cursus. Voor het eerst in ons land geeft de VOFF (Vereniging Onderzoek Flora & Fauna) samen met de KNNV, vereniging voor veldbiologie, een cursus over inventarisatietechnieken. In vier lesavonden wordt duidelijk gemaakt hoe je medewerker kunt worden van de landelijke natuurinventarisaties of monitoringprojecten. Allerlei landelijke organisaties, verenigd in de VOFF, zijn voortdurend bezig gegevens te verzamelen over het voorkomen van allerlei organismen en veranderingen daarin.
Op vier maandagavonden maken de cursisten kennis met de tegenwoordig gebruikte inventarisatietechnieken en notatiemethoden en met de verenigingen die de onderzoeksgegevens verwerken en beschikbaar maken. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de cursisten zelf aan de slag gaan. De cursus helpt bij het maken van een keuze en het zetten van de eerste stappen. De cursus is bedoeld voor elke natuurliefhebber die buiten rondkijkend wel leuke dingen ziet, maar dat niet altijd noteert of alleen maar in zijn eigen dagboek.
Zo hoopt de VOFF op uitbreiding van het aantal vrijwilligers dat meewerkt aan onderzoekjes waardoor deze een betrouwbaarder beeld gaan opleveren.
De avonden zijn van 19.15 tot 21.45 uur in een leslokaal op 5 minuten afstand van station Heerhugowaard. De eerste avond is op 22 maart en de kosten bedragen slechts €10.
Meer informatie en aanmelding bij Klaas Kaag Klaas.Kaag@hetnet.nl of Jan Marbus 0229 230419 dehoornbloem@hetnet.nl

Opvanggebieden voor ganzen en smienten

Minister Veerman van LNV heeft aangegeven dat 80.000 hectare opvanggebied gerealiseerd moet worden voor smient, kolgans en grauwe gans. Daarvan moet 50.000 hectare bij voorkeur in de Ecologische Hoofdstructuur worden begrensd.
In Noord-Holland zal het waarschijnlijk gaan om circa 5000 hectare opvanggebied. Die gebieden moet de provincie voor 1 oktober 2004 aanwijzen. De feitelijke begrenzing zal voor 1 oktober 2005 plaatsvinden. De provincie zal die gebieden bij voorkeur aanwijzen in de bestaande vogelrichtlijngebieden en/of gebieden waar op dit moment veel ganzen en smienten verblijven zoals het veenweidegebied van het Noord-Hollands Midden en de graslandgebieden in Gooi en Vechtstreek. Binnen de opvanggebieden zullen agrariërs de mogelijkheid krijgen opvangcontracten af te sluiten, waarbij zij afspreken dat zij de vogels met rust laten en dat zij voedsel aanbieden. Buiten de opvanggebieden zal verjaging toegestaan zijn van bovengenoemde soorten, waarbij verjaging met het geweer waarschijnlijk tot de mogelijkheden gaat behoren. In dit gebied verliezen de boeren het recht de schade te claimen, ze kunnen immers gebruik maken van allerlei verjaagmethodes.
Dit nieuwe beleid lijkt vooral ingegeven door de sterk gestegen schadepost en is een bezuinigingsmaatregel waarbij het gevaar dreigt dat de rekening straks bij de grondgebruiker wordt neergelegd.
Bovendien valt te betwijfelen of 5000 hectares voldoende zijn om die populaties goed te beschermen. Daarnaast bestaat het gevaar dat de poort wordt opengezet voor onbeperkte regulering van de smient, kolgans en grauwe gans.
De consequenties van deze beleidswijziging zijn op dit moment voor alle partijen nog moeilijk te overzien. Het ministerie zal de komende maanden meer duidelijkheid moeten geven over de regeling, wil er draagvlak komen voor dit nieuwe beleid. Dat er draagvlak is onder de agrariërs voor het opvangen van overwinterende ganzen, blijkt uit de succesvolle opvangexperimenten van de afgelopen jaren in Waterland-Oost, Wieringen en in Friesland. We houden u op de hoogte.